

NOTA AAN DE MINISTERRAAD

BETREFT : Nota aan de Ministerraad - Uitvoering van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Personen met een Handicap

26/03/2015

I. INLEIDING EN/OF VOORGAANDEN

Op 13 december 2006 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) goed. Het gaat om een baanbrekend en innovatief Verdrag. Zo is er sprake van een echte “Paradigmashift”, waarbij het medisch zorgmodel verlaten wordt en overgegaan wordt naar een sociaal rechtenmodel. Niet de handicap belet mensen op voet van gelijkheid deel te nemen aan de maatschappij, wel de sociale en fysieke drempels die in de maatschappij bestaan. Verder wordt zeer sterk de nadruk gelegd op de actieve deelname van mensen met een handicap en de verenigingen die hen vertegenwoordigen – zij speelden trouwens een belangrijke rol bij de totstandkoming van het Verdrag (artikelen 3.c, 4.3, 29 en 33.3). Tot slot, en dit voor de eerste maal in een mensenrechtenverdrag, voorziet het UNCRPD uitdrukkelijk in structuren die ervoor moeten zorgen dat de verschillende bepalingen en verplichtingen van het CRPD daadwerkelijk worden uitgevoerd (artikel 33).

België heeft het UNCRPD geratificeerd op 2 juli 2009 en de bepalingen van het UNCRPD zijn aldus van toepassing geworden, zowel voor de federale overheid als voor de deelstaten, vanaf 1 augustus 2009.

Uitvoering van het UNCRPD op federaal niveau

Het uitgangspunt voor de implementatie van het UNCRPD op federaal niveau is het principe van “*handistreaming*”, wat inhoudt dat men in alle beleidsdomeinen rekening moet houden met de dimensie “handicap”. Om dit bewustmakingsproces op administratief niveau en op beleidsniveau concreet in te voeren, hebben de vorige regeringen beslist (Ministerraden van 20 juli 2011 en 11 mei 2012) :

- om bij elke federale overheidsinstantie (Federale Overheidsdiensten en het Ministerie van Defensie, Programmatorische Overheidsdiensten, wetenschappelijke instellingen, federale instellingen van openbaar nut en openbare instellingen van sociale zekerheid) een “aanspreekpunt handicap” aan te stellen dat wordt belast met de taken voorzien door artikel 33.1 UNCRPD;
- om bij elke beleidscel van elke Minister en Staatssecretaris een beleidsmedewerker aan te duiden die erop moet toezien dat de dimensie “handicap” in acht wordt genomen bij het concipiëren en uitvoeren van het beleid;
- om de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) en het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding (CGKR, aangeduid als onafhankelijk mechanisme overeenkomstig artikel 33.2 van het UNCRPD; deze rol wordt thans vervuld door het Interfederaal Gelijkekansen Centrum - IGC) zo vroeg mogelijk te betrekken bij het nemen van beleidsinitiatieven zodat hun opmerkingen en suggesties opgenomen kunnen worden;
- om geregeld aan de Ministerraad een samenvattend overzicht en evaluatie voor te leggen met betrekking tot het proces van raadpleging en advies met de NHRPH en met betrekking tot de effectieve implementatie van het UNCRPD.

Rapportage aan de Verenigde Naties

Overeenkomstig artikel 35 van het UNCRPD, dat stelt dat elke Staat die Partij is bij het UNCRPD een uitgebreid rapport moet indienen bij het Comité over de maatregelen die zijn genomen om zijn verplichtingen uit hoofde van dit Verdrag na te komen en dit binnen twee jaar nadat het UNCRPD voor de desbetreffende Staat in werking is getreden, heeft België zijn eerste rapport ingediend einde juli 2011. Nadat het VN-Comité in april 2014 een aantal vragen aan België bezorgd heeft, vond op 18 en 19 september 2014 de “constructieve dialoog” tussen België en de leden van het Comité plaats. Dit alles resulteerde in een aantal opmerkingen en aanbevelingen, waaraan België gevolg moet geven. Over die opvolging moet verslag uitgebracht worden bij de volgende rapportage (juli 2019).

2. UITEENZETTING VAN HET DOSSIER

Deze nota beoogt een eerste reeks van maatregelen voor te stellen voor de verdere implementatie van het UNCRPD op federaal niveau. Later zal een federaal actieplan “handistreaming” voorgelegd worden, waarbij concrete acties voorgesteld zullen worden om de dimensie handicap in de verschillende beleidsdomeinen te integreren, onder meer gebaseerd op de voormelde opmerkingen en aanbevelingen van het VN-Comité.

1.1. Aanspreekpunten “Handicap”

Het UNCRPD roept de beleidsverantwoordelijken op tot een bewustwordingsproces, waarin voor elke beleidsdaad de implicaties ervan met betrekking tot de dimensie handicap ab initio in overweging worden genomen.

Overeenkomstig de beslissing van de ministerraad van 20 juli 2011 werd bij elke federale overheidsdienst (Federale Overheidsdiensten en het Ministerie van Defensie, Programmatorische Overheidsdiensten, wetenschappelijke instellingen, federale instellingen van openbaar nut en openbare instellingen van sociale zekerheid) een “*administratief aanspreekpunt handicap*” aangesteld. De DG Beleidsondersteuning van de FOD Sociale Zekerheid treedt op als coördinator.

Opdat binnen elk bevoegdheidsdomein het bewustwordingsproces zowel op het administratieve als op het politieke niveau ingevuld zou worden, is het aangewezen dat, zoals in de vorige regeringen, binnen de Beleidscel van elke Minister en Staatssecretaris een beleidsmedewerker ermee belast wordt om erop toe te zien dat de dimensie “handicap” in acht wordt genomen bij het concipiëren en uitvoeren van het beleid.

De *administratieve* aanspreekpunten:

- moeten een algemeen beeld hebben van het beleid dat voorbereid en gevoerd wordt door hun administratie;
- zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het UNCRPD op het niveau van hun administratie en voor alle vragen die ermee te maken hebben;
- werken een actieplan uit voor de uitvoering van de rechten van personen met een handicap;
- zien toe op de toepassing van het "handistreaming"-principe bij de uitwerking en de uitvoering van het beleid binnen hun administratie.

De *politieke* aanspreekpunten:

- zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het UNCRPD m.b.t. de beleidsdomeinen die onder de bevoegdheid vallen van hun Minister of Staatssecretaris;
- zien erop toe dat in regelgevingen die specifiek betrekking hebben op personen met een handicap en ook in regelgevingen met algemene maatschappelijke implicatie maar waarvan bepaalde deelaspecten een specifieke impact zouden kunnen hebben op personen met een handicap, van bij de opstart van het initiatief contact opgenomen wordt met de Beleidscel van de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap en met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, om voorafgaandelijk overleg te plegen en de dimensie handicap in het betrokken beleidsinitiatief optimaal te implementeren;
- worden belast met de functie van verbindingspersoon met de Beleidscel van de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap;
- onderhouden nauwe contacten met het/de “*administratief(ve) aanspreekpunt(en) handicap*” van de onder zijn Minister of Staatssecretaris vallende federale overheidsdienst(en) en met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap.

De DG Beleidsondersteuning van de FOD Sociale Zekerheid:

- coördineert de acties van de federale aanspreekpunten en creëert een permanent netwerk van de aanspreekpunten;
- ondersteunt de federale aanspreekpunten, bouwt expertise uit en staat in voor de uitwisseling van informatie en goede praktijken inzake handistreaming.

Opdat het beginsel van “handistreaming” zo spoedig ingang zou vinden, is het aangewezen dat de “politieke aanspreekpunten handicap” onverwijld aangesteld worden.

Daarna zal de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap in samenwerking met het coördinatiemechanisme opgericht bij de FOD Sociale Zekerheid, een vergadering organiseren met de verschillende actoren betrokken bij het handistreaming proces: administratieve aanspreekpunten, politieke aanspreekpunten, coördinatiemechanisme, maatschappelijk middenveld, onafhankelijk mechanisme. Tijdens die vergadering zal toelichting gegeven worden bij het UNCRPD en de verplichtingen die eruit voortvloeien en zullen, rekening houdend met de ervaringen uit het verleden, concrete afspraken gemaakt worden over de samenwerking tussen de verschillende actoren (inzonderheid met de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap). Tevens zal nagegaan worden hoe gerapporteerd zal worden over deze samenwerking en over de implementatie van het UNCRPD en het Handistreaming principe.

1.2. Integratie van handistreaming in de instrumenten van strategische planning

Handistreaming beoogt de integratie van de handicapdimensie in alle beleidsdomeinen van de federale overheid en vraagt dan ook een echt engagement van de politieke en administratieve verantwoordelijken van de verschillende overheidsdiensten. Daartoe is het aangewezen dat de handicapdimensie geïntegreerd wordt in de strategische documenten, de managementplannen, de bestuursovereenkomsten, de overheidsopdrachten en de subsidies.

Er wordt op toegezien dat de naleving van het beginsel van handistreaming wordt opgenomen in het kader van de nieuwe generatie bestuursovereenkomsten die de instellingen van sociale zekerheid zullen afsluiten met de federale regering en van de bestuursovereenkomsten die de andere overheidsdiensten zullen afsluiten met de regering.

1.3. Betrokkenheid van en samenwerking met het maatschappelijk middenveld

Het UNCRPD hecht een groot belang aan de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld. Zo stelt artikel 4, lid 3:

“Bij de ontwikkeling en implementatie van wetgeving en beleid tot uitvoering van dit verdrag en bij andere besluitvormingsprocessen betreffende aangelegenheden die betrekking hebben op personen met een handicap, plegen de staten die partij zijn nauw overleg met personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, en betrekken hen daar via hun representatieve organisaties actief bij.”

Op federaal niveau is de raadpleging van de representatieve organisaties geregeld door het Koninklijk Besluit van 9 juli 1981, dat onder meer bepaalt dat de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) belast is met het onderzoek van alle problemen betreffende de personen met een handicap, die tot de federale bevoegdheid behoren. De Raad mag hierover, op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde ministers adviezen geven of voorstellen doen, onder meer met het oog op de rationalisatie en de coördinatie van de wettelijke en reglementaire bepalingen. In toepassing van artikel 20 van de Wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap moet het advies gevraagd worden van de NHRPH met betrekking tot elk ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van die wet.

Opdat beleidsmaatregelen daadwerkelijk rekening zouden houden met de dimensie handicap en afgestemd zouden zijn op personen met een handicap, is het aangewezen de NHRPH zo vroeg mogelijk te betrekken bij te nemen beleidsinitiatieven. Om dit gestructureerd te laten verlopen, zal de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid voor personen met een handicap als centraal contactpunt optreden, zowel t.a.v. zijn of haar collega's in de Ministerraad als t.a.v. de NHRPH.

Aldus wordt een echte dialoog mogelijk waarbij de dimensie "handicap" een permanent aandachtspunt wordt voor alle beleidsverantwoordelijken en waarbij het middenveld daadwerkelijk inspraak krijgt in de uitwerking van het beleid. Deze werkwijze laat de bevoegdheid van de NHRPH om op eigen initiatief contacten te leggen en adviezen uit te brengen onverkort bestaan maar laat ook de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap toe een evaluatie te maken van de betrokkenheid van de NHRPH bij beleidsbeslissingen.

3. REGELGEVINGSIMPACTANALYSE (RIA)

Niet van toepassing.

4. INTERNE EN/OF EXTERNE ADVIESORGANEN

De Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap heeft zijn advies uitgebracht op 19 januari 2015.

5. GEMEENSCHAPPEN EN/OF GEWESTEN

Niet van toepassing.

6. INSPECTIE VAN FINANCIËN

De Inspectie van Financiën heeft haar advies uitgebracht op 13/03/2015.

7. VOORAFGAAND(E) AKKOORD(EN)

Het akkoord van Begroting : niet vereist want geen budgettaire weerslag.

8. WERKGROEP(EN)

Een vergadering van de IKW heeft plaatsgevonden op 13/03/2015.

9. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Raad neemt akte van de principes uiteengezet in deze nota. Omdat het hier vooral gaat om een proces van bewustwording – waarbij ab initio nagegaan moet worden wat de mogelijke impact van een maatregel is op het leven van mensen met een handicap –, stelt de Raad dat de taken die in dit verband worden toevertrouwd aan de Beleidscellen en de administraties geen aanleiding mogen geven tot vragen voor bijkomende middelen onder meer inzake personeel.

De Raad verzoekt daarenboven ter uitvoering van voornoemde principes:

- 1) alle Ministers en Staatssecretarissen om binnen hun bevoegdheidsdomein terdege rekening te houden met de dimensie handicap bij het ontwerpen en uitvoeren van hun beleid en de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap hierbij optimaal te betrekken in haar hoedanigheid van centraal coördinatie- en opvolgingspunt met betrekking tot het beleid voor personen met een handicap;
- 2) alle Ministers en Staatssecretarissen om binnen hun Beleidscel een beleidsmedewerker aan te stellen met het toezicht op de inachtneming van de dimensie “handicap” bij het ontwerpen en de uitvoering van hun beleid en de coördinaten van deze beleidsmedewerker ten laatste 10 dagen na de beslissing van de ministerraad te bezorgen aan de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap;
- 3) de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid voor personen met een handicap een federaal actieplan “Handistreaming” uit te werken waarbij concrete acties voorgesteld zullen worden om de dimensie handicap in de verschillende beleidsdomeinen te integreren, onder meer gebaseerd op de opmerkingen en aanbevelingen van het VN-Comité.

4) alle Ministers en Staatssecretarissen om erop toe te zien dat de naleving van het handistreaming principe opgenomen wordt in de instrumenten van strategische plannen van de federale overheid en inzonderheid in de bestuursovereenkomsten die afgesloten zullen worden tussen de federale administraties en de regering;

5) alle Ministers en Staatssecretarissen om erop toe te zien dat het maatschappelijk middenveld, en inzonderheid de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, en de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid voor personen met een handicap, die als centraal contactpunt optreedt, zo vroeg mogelijk betrokken worden bij te nemen beleidsinitiatieven;

6) de Eerste Minister om de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid inzake personen met een handicap uit te nodigen deel te nemen aan de beraadslagingen binnen de Ministerraad m.b.t. regelgevingen die specifiek betrekking hebben op personen met een handicap;

7) de Staatssecretaris bevoegd voor het beleid voor personen met een handicap om in overleg met de aanspreekpunten, het coördinatiemechanisme en de NHRPH een rapportagesysteem uit te werken, waarbij erop toegezien moet worden dat dit rapportagesysteem geen loutere administratieve verplichting inhoudt maar wel een hefboom is voor de daadwerkelijke implementatie van het UNCRPD en het handistreaming principe.

10. REGERINGSLID DIE HET DOSSIER INDIENT

De Eerste Minister,

Ch. MICHEL

De Minister van Financiën,

J. VAN OVERTVELDT

De Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, Gelijke Kansen, Personen met een beperking, Bestrijding van de fiscale fraude, en Wetenschapsbeleid,

E. SLEURS